N°. 80. A°. 1833.

MAANDAG DEN 7den OCTOBER.

SURINAAMSCHE COURANT.

GOUVERNEMENTS SECRETARIJ.

Den 5 October 1833.

(39060) Alzoo de Gouvernements Secretaris, als belast met de Zaken tot de Slavenbevolking, zich tot den Gouverneur Generaal heeft gewend, met voorstel om PHILIP STEINHARDT aan te stellen tot *Straatvoogd* over de Slavin ALIDA, aangekomen hebbende SIMICA JB. DE MEZA, welke aan haar bij onderhandsch geschrift dd. 20 September 1820 de vrijheid geschonken heeft.

Zoo is het, dat de Gouverneur Generaal goedgevonden heeft, alvorens hierop te disponeren, op te roepen alle degenen, welke vermeenen mogten eenige redenen te hebben, zich daartegen te verzetten, om binnen den tijd van *veertien* dagen, na de dagteekening dezer, van hun vermeend regt of pretentie ter Gouvernements Secretarij aanteekening te doen; zullende na verloop van dien tijd, door den Gouverneur Generaal zoodanig worden gedisponeerd, als bevonden zal worden te behooren.

De Gouvernements Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

BURGERLIJKE STAND.

GOUVERNEMENTS SECRETARIJ.

Den 3den October 1833.

Op heden zijn in ONDERTROUW opgenomen:

HENRIJ VAN MEERBEEK *jongman* oud 42 jaren, geboren te *Brussel* en MARIA ELISABETH KOHLWAGEN *jonge dochter* oud 22 jaren, geboren alhier en beide woonachtig in deze Kolonie.

MORDECHAÏ DE LA PARRA *jongman* oud 24 jaren en RIBCA zich teekenende REBECCA BUENO DE MESQUITA, *jonge dochter* oud 16 jaren, beide geboren en woonachtig alhier.

In kennise van mij,
Eerste Commies ter Secretarij voormeld,
G. S. DE VEER.

BURGERLIJKE STAND.

Gedurende de maand *September* 1833, zijn geboren:

Van het Mannelijk geslacht 11 personen.
» » Vrouwelijk » 9 »

Levenlooze 2. 20.

In dezelfde maand zijn Overleden:

Van het Mannelijk geslacht 11 personen.
» » Vrouwelijk » 12 »

23.

OVERLEDENEN.

Den 1sten September, *Nicolaas Walther*, oud 2 jaren, 9 maanden en 18 dagen, zoon van *Matje Carolina Walther.*

Den 2den, *Elisabeth Henrietta Yvel*, oud 1 jaar, 6 maanden en 13 dagen, dochter van *Anna Francina Cornel.*

Den 3den, *Geertruida van Stolten*, oud 85 jaren, 3 maanden en 8 dagen.

Den 4den, *Samuel Haim Henriques Fereijra*, oud 8 jaren en 3 dagen, zoon van *Joseph Abarbanel.*

Idem, *Esther Brandon*, wed. *Samuel Nunes*, oud circa 66 jaren.

Idem, *Emanuel*, oud 3 jaren, 4 maanden en 2 dagen, zoon van *Aron Jesesurun.*

Den 7den, Levenloos Kind van het Mannelijk geslacht van *Golah van West*, huisvrouw van *Benjamin Jacob Boon.*

Den 11den, *Blanka de Meza*, wed. *David Moses Cardoso Baëza*, oud 68 jaren.

Idem, *Betje Meijer Neeter*, wed. *Raphael Lehman*, oud 34 jaren.

Den 12den, *Susanna van Wolffhardt*, oud 68 jaren.

Den 16den, *Jan Cornelis*, oud circa 2 jaren, zoon van *Venus.*

Den 18den, *Adriana Nellie de Bast*, oud 20 jaren, dochter van *Daphina van Jessurun.*

Den 19den, *Ando Badenstein*, oud 75 jaren.

Idem, *Louis Descultru*, oud 7 dagen, zoon van *Luna van Servas.*

Idem, *Elisabeth Peggie*, oud......

Den 20sten, *William Smith*, oud 36 jaren en 6 maanden.

Den 22sten, Levenloos Kind van het Vrouwelijk geslacht van *Rebecca Isak de Vries*, huisvrouw van *Mozes Eliazer Pinto.*

Den 23sten, *Princes van van Meel*, oud na gissing 70 jaren.

Den 24sten, *Crispijn* van *Louisa* van *Mathijs van Lobbrecht*, oud 62 jaren.

Idem, *Barend Lohmuller*, oud 42 jaren.

Den 25sten, de Indianin *Margaretha*, oud 33 jaren.

Den 26sten, *Karel Gustavus Pardo*, oud 21 jaren.

Den 27sten, *Valentine Laure Christina Mamin*, oud 30 jaren.

MENGELINGEN.

OVER DEN INVLOED VAN 'S MENSCHEN ZEDELIJKHEID OP DE VERLICHTING VAN ZIJNEN GEEST.

Er is welligt geen onderwerp, hetwelk zoo dikwijls is behandeld, en nog telkens bij herhaling in allerhande formen zoo menigmaal wordt voorgedragen, als het betoog, dat de beoefening der fraaije kunsten en wetenschappen geenen nadeeligen, maar integendeel eenen allezins voordeeligen invloed heeft op de zedelijke vorming der menschen. Misschien is het niet te veel gezegd, dat, sedert de welsprekende ROUSSEAU, door eene ijdele eerzucht gedreven, eens het tegendeel beweerd heeft, al de gehoorzalen van alle letterminnende en zedelievende maatschappijen ter wereld bij herhaling van weergalmd; ja, er zal wel bijna geen redenaar gevonden worden, die niet eenmaal, regtstreeks of van ter zijde, dezen toets heeft aangeraakt; en ik zou durven verzekeren, dat, zoo men zich met dit onderwerp wilde bezig houden, verscheidene zouden kunnen toeroepen, dat men van de zaak volkomen overtuigd is.

Vertrouwt dan ook vrij, dat men zich aan deze proeve niet zal wagen, en geenen kamp aanvangen, welke inderdaad, door het ontbreken van tegenstanders, overbodig geworden is. En waar zoude hij dit ook meer zijn bij elk, welker vereeniging zelve op de overtuiging gegrond is, dat de beschaving van verstand en smaak de zekerste leidsvrouw is op den weg der deugd, en welker pogingen ter verspreiding van ware verlichting de ondubbelzinnige bewijzen zijn van deze overtuiging?

Maar het verband, dat aldus tusschen de verlichting van den geest en de zedelijke vorming der menschen bestaat, heeft nog eene andere zijde, welke niet alleen minder in het oog valt, maar misschien wel voor velen een geheel nieuw voorwerp ter beschouwing oplevert. Bijaldien, namelijk, die verlichting zulk eenen merkelijken invloed kan hebben ter bevordering der deugd, gelijk wij aannemen, zoo geeft een dieper inzien van dat verband ons aanleiding om te vragen, of, daarentegen, de deugd, de zedelijkheid der menschen ook wederkeerig eenen merkbaren invloed hebbe op de verlichting van hunnen geest? of het nuttig, ja of het noodig zij, een goed, een braaf mensch te wezen, om een verlicht mensch, een uitstekend kunstenaar, een uitnemend geleerde te kunnen zijn? En terwijl velen uwer reeds, op het bloote hooren dezer vraag, bij zichzelve beslissen, dat het misschien nuttig moge wezen, maar toch zeker niet noodig is, zoo wil ik gaarne bekennen, dat ik een stellig en uitgewerkt betoog van die noodwendigheid nog nimmer heb aangetroffen. Maar, even als een straal, die plotseling het duistere zwerk verlicht, vond ik echter meermalen de stelling dezer noodwendigheid in de geschriften der wijzen. Mannen, die bekend waren met al de vermogens des menschen, en met al de wijsheid der wereld, hebben ons dezelve toegeroepen, in die oogenblikken, waarin zij vol waren van de hoogste bewondering der geestbeschaving.

Wanneer men in de opgegevene stelling van zedelijkheid of braafheid des menschen spreekt, dan, spreekt men geenszins van *volmaaktheid.* Deze is niemands deel onder de zonne; en laat zich dan ook reeds van voren verstaan, dat, indien gij mij, uit de geschiedenis of uit uwe eigene ondervinding, soms eenigen wildet aanwijzen, die den naam van geleerden, van kunstenaren of van fraaije geesten dragen, en echter niet volmaakt zijn, ik u deze geheele bewijsreden kan toegeven, zonder dat gij daarom iets in het minste gevorderd zijt. De menschelijke natuur brengt hare eigene zwakheden met zich; de hartstogten en zinnelijke begeerten kunnen zich boven de rede verheffen; de wil zelfs kan feilen en bezwijken; en de mensch, wien zijne rede en vrijheid gegeven zijn, om over die zwakheden en hartstogten en begeerten te waken, kan voor dat feilen en bezwijken verantwoordelijk zijn voor den regterstoel der onbevlekte heiligheid, zonder dat wij menschen daarom nog kunnen of mogen besluiten, dezen medemensch geheel van de rij der goede, der brave menschen uit te sluiten.

Een braaf mensch is, in de oogen des wijzen; hij, die God vereert, het goede bemint, het kwade haat; zijne medemenschen lief heeft, en wiens wil zich doorgaande bepaalt, om te streven naar eene hoogere volmaaktheid en reinheid van zeden. Geene overlegde boosheid bevlekt zijn geweten; hij verheugt zich niet in het lijden der onschuld; hij is niet uit op het vermogen of op de eer zijns naasten, maar op hetgene goed en liefelijk is en wel luidt; zijne misstappen en afdwalingen zijn hem leed, en wekken in hem een levendig berouw; zijne oogen zoeken,

wat edel en schoon is; zijn geest breidt zich uit tot het doel zijner bestemming; zijne hand doet, wat zij vindt te doen. In één woord, het zedelijk gevoel is in hem levendig en werkzaam.

Niemand, denkt men, ofschoon hij zich voor braaf houde, zal weigeren, deze bepaling der onvolmaaktheid op zich toe te passen. En zoude hij dan, bij het opmerken dier onvolmaaktheid in eenen anderen, het vonnis der uitwerping uitspreken? Dat ware niet naar de wet der liefde; dat ware tevens strijdig met hetgene door een gezond oordeel wordt voorgeschreven.

Er zijn toch twee zaken, die volstrektelijk van elkander moeten onderscheiden worden, en welker verwarring maar al te veel aanleiding tot misverstand geeft; namelijk, het voorschrift der *zedeleer* wegens ons eigen gedrag, en het voorschrift van dezelve wegens de beoordeeling van den *naasten*. Niemand, wien de deugd heilig is, heeft nog immer de feilbaarheid des menschen voorgesteld als een deel der zedeleer, als eene verschoonende bijdrage tot de regelen onzes wandels, als een verzachtend bijvoegsel op de gestrengheid dier wet, welke zich in ons geweten hooren doet, en haren hoogeren weerklank vindt in hetgene geschreven staat: geene menschelijke redenering is instaat, de verantwoordelijkheid weg te nemen, welke kleeft op de minste afwijking van hetgene door rede en godsdienst bevolen wordt, die verantwoordelijkheid is den menschen onuitwischbaar, en alleen de hand der hoogste Liefde kan hare sporen wegnemen. Maar daarom mag de mensch, in de beoordeeling zijns naasten, van wien hij niets dan de uiterlijke daden ziet, en in wiens boezem hij niet kan indringen; daarom mag hij, zelfs bij eene erkende zekerheid van begane, soms van herhaalde afwijkingen, niet tot eene volstrekte afwezigheid of werkeloosheid van een waarachtig zedelijk gevoel besluiten. Groot is de klove tusschen volmaaktheid en onzedelijkheid: de beste mensch is hij, die zich het minst nabij de laatste bevindt, en in wien het levendigst verlangen naar de eerste werkzaam is.

Een levendig en werkzaam zedelijk gevoel, onbevlekt van opzettelijke boosheid, zietdaar dan hetgene door de opgegevene stelling als nuttig, ja noodig wordt geacht, om zich met vrucht te kunnen bevinden in de velden van smaak, verlichting en geleerdheid.

Men moet niet geloven dat dit vereischte van weinig beduidenis zij. Een levendig en werkzaam zedelijk gevoel, wèl te onderscheiden van eene bloote afwezigheid van opzettelijke boosheid, een levendig en werkzaam zedelijk gevoel, aan die afwezigheid verbonden, is het kenmerk van eene hoogere zielsverheffing, dan welke aan het gros der menschen gemeen is. — Neen, een levendig en werkzaam zedelijk gevoel is als eene vlam, die het binnenste doorgloeit, en al de vermogens en uitzigten des menschen bezielt: wat zijne oogen mogen ontmoeten, wat zijn verstand moge opvangen en omvatten, wat zijn geest moge bereiken, dat gevoel doet hem, bij alle andere waarnemingen, ook boven alles die zijde opmerken, volgens welke het beschouwde of een bewijs is van de schoonheid der deugd, of voedsel geeft aan het geloof in zedelijkheid en godsdienst, of eene uitbreiding aanwijst van hare zegepraal, of eene belooning en verheffing voorspelt van hare volkomenheid. Geloof en Hoop en Liefde zijn de grondtoonen van dat gevoel, en hunne overeenstemming verheft hetzelve boven de grenzen van het stof, en geleidt het naar het oneindige van het ware en het schoone.

Het is ons niet te doen, om met eene spitsvondige redenering eene wonderspreuk te verdedigen, maar om onze Lezers, zoo veel mogelijk, met eenige, niet geheel onnutte, waarheden te onderhouden; en daarom zal men al dadelijk; nu wij ons op deze hoogte bevinden, toestemmen, dat ons de opgegeve stelling geenszins voorkomt in elken zin waar te zijn.

Er is een groot deel van ons weten, bij hetwelk het tamelijk onverschillig is, of wij zedelijk goed of slecht zijn, en waarin onze vorderingen geenszins van de zedelijke verheffing onzes gemoeds kunnen afhangen. Dit is althans zeker het geval bij al die kennis, welke volstrektelijk het werk is der bloot zintuigelijke opmerking, der redekunst en des geheugens, zoo als de taalkunde, de meetkunst, zelfs de sterre- en natuurkunde. Want, ofschoon deze van hare zijde den grootsten invloed kunnen hebben op de verhooging van het zedelijk en godsdienstig gevoel, door den kring onzer denkbeelden uit te breiden, en ons tot de vurigste erkentenis van eenen almagtigen Schepper en Onderhouder van alles te verheffen, en ofschoon zij dus hoogstzedelijke vruchten ten gevolge kunnen hebben, zij behoeven het zedelijk gevoel zeker niet dadelijk als oorzaak of als voedsel ter vordering. Voor zoo ver nu het weten, of de geleerdheid, zich alleen tot haar bepalen moge, zonder van dezelve eenige toepassing op andere betrekkingen te maken, zoo zoude die geleerdheid onbegrijpelijk groot kunnen zijn, zonder dat daartoe een levendig en werkzaam zedelijk gevoel vereischt werd, of aan dezelve zou kunnen toegeschreven worden.

Maar er is een andere, en schoon dan betrekkelijke, echter, daar dezelve tot de hoogste onzer belangen betrekking heeft, een hoogere zin, in welken alle wetenschap kan beschouwd worden; en het is in dezen, dat zij door de wijzen, die ons tot deze stoffe geleid hebben, beschouwd is. Bij hen geldt al het werk van zintuigelijke opmerking, al de oefening der redekunst, al de arbeid des geheugens, op zich zelve beschouwd, alleen als middel der waarachtige geleerdheid, der ware wetenschap. Zij zijn wel voor dezelve onmisbaar, en hoe grooter zij zijn, des te uitgebreider kunnen derzelver vruchten wezen; maar alle kennis en wetenschap is in hunne oogen ijdel en onnut, en haren naam onwaardig, indien zij niet in betrekking staan tot de ontwikkeling en opsporing van het oogmerk der schepping en van de bestemming des menschen. Tot dat doel moeten, naar hunne inzigten, alle middelen worden heengeleid; tot die kennis moet alles in betrekking komen; van die kennis moet alles deszelfs waarde ontvangen. En in dezen zin, nu, vertoont de zaak zich, zelfs ten aanzien der eigenlijke wetenschap of geleerdheid, uit een ander oogpunt, hetwelk ook bovendien, uit zijnen eigen' aard, op alles, wat de schoone kunsten aangaat, zijne toepassing heeft; in dezen zin beveelt zich de stelling van vele kanten aan, door hare waarheid en belangrijkheid.

Meent men nu, dat deze zaak geheel vreemd is aan dezen kring?

Zegt gij, dat gij geene geleerden of schoone-kunstenaars zijn noch heeten wilt, noch uwe kinderen het wilt laten worden? Zegt gij, dat daarheen geenszins de weg leidt, dien gij voor u zelven of met anderen bewandelt, wanneer gij naar verlichting streeft? Inderdaad, dan bedriegt gij u zelve, en gij vreest den naam, terwijl gij de zaak zelve behouden wilt. Het is wel zoo, dat men geleerdheid veelal alleen die uitgebreidere kennis noemt van vele gebeurde en geschrevene zaken, die bijna eenen afzonderlijken stand in de Maatschappij vordert, om bereikt te kunnen worden; het is wèl zoo, dat de schoone kunsten eene bijzondere oefening vereischen in den kunstenaar, zoo hij op dezen eernaam wil aanspraak maken; maar het is toch ook even waar, dat alle geestbeschaving, zelfs van den geringsten omvang, in derzelver wezen, volkomen gelijk is met de uitgebreidste geleerdheid, en dat zij alleen in uitgestrektheid van elkander verschillen; het is even waar, dat de beschaving van den smaak, die gezocht wordt in de voortbrengselen der kunsten, welke door anderen worden beoefend, van geenen anderen aard zijn kan, dan die, welke den kunstenaar zelven bezielen moet. De minste kennis, die gij wenscht te verkrijgen, zoo zij kennis wezen zal, de minste smaak, welken gij poogt te erlangen, zoo hij smaak zal zijn, moet van denzelfden stam wezen, van welken de uitgebreidste geleerdheid, de hoogste kunstsmaak wezen moet, indien zij zelve dien naam zullen dragen.

(Het vervolg hierna).

ADVERTISSEMENTEN.

TRANSPORTEN.

(39073) Den 20sten September 1833. J. B. LOUZADA Mz., aan FREDERIK NIEBUR, van het Erf en daarop staande Gebouwen, gelegen aan de Voorstad *Zeelandia*, bekend onder Le. A. No. 68.

Den 25sten. De Weduwe VAN NIEL, geb. KRIEGER, aan M. M. A. COUPIJN, voor zijn minderjarige Zoon M. M. A. COUPIJN, van een Huis en Erf, gelegen aan den hoek van de *Steenbakkerij*- en *Dominestraten*, bekend onder Le. D. No. 306.

Paramaribo, den 3 October 1833.

WENTHOLT,
Adjunct Griffier.

PARAMARIBO, 2 *October* 1833.

(39043) Op heden lazen wij in een der Nieuwsbladen, uit het Moederland overgebragt, het voor ons allertreurigst berigt, dat op den 10den Augustus dezes jaars, te *Amsterdam*, in den ouderdom van 54 jaren, overleden is, onze waardige Vader en Behuwd-Vader, de Wel Edele Heer JOOST ROELOFSZ; diep betreurd door zijne achtergelatene Weduwe en 16 Kinderen, waarvan de meesten nog onverzorgd zijn.

A. ROELOFSZ, *v. d. m.*
J. C. ROELOFSZ,
geb. FREIJSS.

(39052) Op het Etablissement *de Goede Vriendschap*, is dd. 23 September ll. overleden PHILIP GEORGE AUGUST SCHREIBER, zoontje van MARTHA STROEK.

(39075) A. SALOMONS, zal *MORGEN*, om 9 *negen* uren, op VENDU Verkoopen:

50 Vaatjes *Hollandsche* BOTER, en 10 *halve* kisten *oude* RIJNWIJN. — Schilderijen, Spiegels en Aardewerk.

Alsmede een Familie SLAVEN, van *zeven* Hoofden; aankomende den Heer C. CAMPBELL JR. *qq.*; en een jonge Manneger, genaamd *BONHEUR*; aankomende den uitlandigen Heer E. ALEXANDER.

SCHEEPS-TIJDING.

BINNENGEKOMEN.

Z. M. Brik van Oorlog *de Echo*, Kapt. Luit. ter Zee W. H. VAN VOSS, van *Texel*.

De Noord-Amerik. Topzeil-Schoener *Mercator*, Kapt. S. WATERHOUSE, van *Portland*.

De Noord-Amerik. Brik *Gossypium*, Kapt. L. CENTER, van *Glouchester*.

De Noord-Amerik. Brik *William en Joseph*, Kapt. W. A. CHENY, van *New-Burry-Port*.

UITGEKLAARD.

De Noord-Amerik. Brik *Planet*, Kapt. JOSEPH STOVER, naar *New-Burry-Port*; lading 141 vaten Melassie.

Het Noord-Amerik. Schip *Marblehead*, Kapt. E. BANGS, naar *Amsterdam*; lading: 472 vaten Suiker, 35 balen schoone- en 1 baal vuile Katoen, 4 kistjes Indigo en 1 vat oud Koper.

Gedrukt te *Paramaribo*, bij de Erven J. BRINK.